

Київський Університет імені Бориса Грінченка
Borys Grinchenko Kyiv University

№2 (4) 2020

Наукове електронне періодичне
видання

**СПОРТИВНА НАУКА ТА
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

Scientific E-Journal

**SPORT SCIENCE AND
HUMAN HEALTH**

ISSN 2664-2069 (online)
DOI: 10.28925/2664-2069.2020.1

Спортивна наука та здоров'я людини:

Наукове електронне періодичне видання. – К., 2020. – № 2(4). – 153 с.

В науковому електронному періодичному виданні «Спортивна наука та здоров'я людини» публікуються результати наукових досліджень актуальних напрямків спорту, фізичного виховання, фізичної культури, спортивної медицини, фізичної терапії, ерготерапії, сучасних рекреаційно-оздоровчих технологій, а також досліджень, що стосуються здоров'я людини та є важливими для забезпечення інноваційного розвитку України.

Наукове видання призначено для науковців, тренерів, спортсменів, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти галузі фізичного виховання та спорту, а також фахівців з охорони здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії.

Головний редактор:

Сушко Р.О., д.фіз.вих., доцент (Україна)

Випускові редактори:

Латишев М.В., к.фіз.вих., доцент (Україна); *Ярмолюк О.В.*, к.фіз.вих., доцент (Україна)

Члени редакційної колегії:

Барिशок Т.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Білецька В.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Виноградов В.С., д.фіз.вих., професор (Україна);

Височіна Н.Л., д.фіз.вих., с.н.с. (Україна);

Воробйова А.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Девесіглу С., професор (Туреччина);

Коваленко С.О., д.б.н., професор (Україна);

Кормільцев В.В., к.фіз.вих. (Україна);

Лаца З., професор (Угорщина);

Лисенко О.М., д.б.н., професор (Україна);

Лопатенко Г.О., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Навратіл Л., д.мед.н., професор (Чеська Республіка);

Нестерчук Н.С., д.фіз.вих., професор (Україна);

Одинець Т.С., д.фіз.вих., доцент (Україна);

Пітин М.П., д.фіз.вих., професор (Україна);

Приходько В.В., д.пед.н., професор (Україна);

Савченко В.М., д.мед.н., професор (Україна);

Сінжине В., професор (Литовська Республіка);

Талагір Л.-Г., професор (Румунія);

Тимрук-Скоронад К.А., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Хорошуха М.Ф., д.пед.н., доцент (Україна);

Шинкарук О.А., д.фіз.вих., професор (Україна).

Наказом МОН України № 886 від 02.07.2020 р. видання додано до **Переліку наукових фахових видань України категорії «Б»**, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук зі спеціальності 017 – фізичне виховання та спорт.

Наукове електронне періодичне видання «Спортивна наука та здоров'я людини / Sport Science and Human Health» включено до наукометричних баз даних і бібліотек: IndexCopernicus, CrossRef, BASE, Google Scholar, WorldCat–OCLC, ResearchGate, Бібліометрика української науки, Наукова періодика України.

Видання відкрито для вільного доступу на умовах ліцензії Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0), котра дозволяє іншим особам вільно розповсюджувати опубліковану роботу з обов'язковим посиланням на автор(ів) оригінальної роботи та публікацію роботи в цьому виданні.

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 29 жовтня 2020 року).

Адреса редакції: вул. Маршала Тимошенка, 13-Б, м. Київ, 04212, Україна,

Телефон: +38 (063) 289-9-289, E-mail: journal.sshh@gmail.com

Електронна версія видання розміщена на сайті: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/>

© Київський Університет імені Бориса Грінченка, 2020

ЗМІСТ

1. Antala Branislav, Ivashchenko Sergii, Lopatenko Georgiy. INTERNATIONAL FEDERATION OF PHYSICAL EDUCATION AND ITS IMPACT TO MONITORING OF QUALITY PHYSICAL EDUCATION IN THE WORLD	4
2. Імас Євгеній, Ярмолюк Олена, Білько Богдан, Ши Шеньвень. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СПОРТУ	10
3. Борисова Ольга, Шутова Світлана, Нагорна Вікторія, Шльонська Ольга, Серебряков Олег, Митько Артур. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБІРНИХ КОМАНД УКРАЇНИ ЗІ СПОРТИВНИХ ІГОР НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ	27
4. Кашуба Віталій, Афанасьєв Дмитро. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ СОМАТОТИПОМ ТА ПОВЗДОВЖНИМИ РОЗМІРАМИ ТІЛА ПРАКТИЧНО ЗДОРОВИХ ДІТЕЙ 6-8 РОКІВ ТА ЇХ ОДНОЛІТКІВ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ	38
5. Коханська Софія. МОДЕРНІЗАЦІЯ СПОРТИВНОГО СНАРЯДУ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ СКЛАДНОСТІ ЗМАГАЛЬНИХ ВПРАВ У СТРИБКАХ НА БАТУТІ	50
6. Ляшенко Валентина, Корж Євген, Омельченко Тетяна, Петрова Наталія. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ 7-9 РОКІВ ТА ЇХНІХ ОДНОЛІТКІВ, ЯКІ СИСТЕМАТИЧНО ЗАЙМАЮТЬСЯ ТХЕКВОНДО	64
7. Маслова Олена. СТРУКТУРА НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ПЕРЕДУМОВ КОНЦЕПЦІЇ ЗДОРОВ'ЯФОРМУЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ	74
8. Мітова Олена. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ТЕСТІВ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ГРАВЦІВ У КОМАНДНИХ СПОРТИВНИХ ІГРАХ	88
9. Молдован Андрій. ІНТЕГРАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОГО, ФІЗКУЛЬТУРНО- СПОРТИВНОГО ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ	102
10. Ромолданова Ірина. ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТХЕКВОНДИСТІВ У ЧОТИРЬОХРІЧНИХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЦИКЛАХ	114
11. Ткач Юлія, Окопний Андрій, Харченко-Баранецька Людмила, Степанюк Світлана, Пітин Мар'ян. ЗМІНИ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВАРІАТИВНОГО МОДУЛЯ «СПОРТИВНА БОРОТЬБА»	130
12. Федорчук Світлана, Лисенко Олена, Колосова Олена, Хомик Ігор, Іваскевич Дарина, Тукаєв Сергій. ОЦІНКА РИЗИКУ ТРАВМАТИЗМУ СПОРТСМЕНІВ ЗА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ (ЛИЖНІ ВИДИ СПОРТУ)	141

DOI:10.28925/2664-2069.2020.2.9

УДК 796:338.486.4]-044.247

ІНТЕГРАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОГО, ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОГО ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Молдован Андрій^(ABCDEF)

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

Внесок автора: А – концепція та дизайн дослідження; В – збір даних;
С – аналіз та інтерпретація даних; D – написання статті;
Е – редагування статті; F – остаточне затвердження статті

Анотація

Актуальність. У статті аналізується підприємницька діяльність як задоволення і подальше стимулювання потреб споживачів, а поняття «фізична культура» в його оздоровчому, рекреаційному (відновлювальному) аспектах. Висвітлено важливість інтеграції фізкультурно-оздоровчого, фізкультурно-спортивного і підприємницького видів діяльності на соціальному рівні для пропагування ідеї та ідеалів спорту, здобутків і досягнення в галузі фізичної культури і спорту (далі – ФКіС).

Матеріал і методи дослідження: метод теоретичного аналізу, синтезу, логічного узагальнення й систематизації наукових праць, аналітичних оглядів, документів, які легітимізують спортивний бізнес, аналітичного осмислення результатів маркетингових розвідок.

Результати. Становленню спортивного підприємництва сприяє діяльність сучасних засобів масової інформації, реалізація міжнародних спортивних зв'язків різних держав, організація і проведення Олімпійських ігор, чемпіонатів континентів і світу. Інтегрування фізкультурно-оздоровчого, спортивного та підприємницького різновидів підприємницької діяльності зумовлює істотні трансформації в змісті і формах господарювання фахівців галузі ФКіС.

Висновки. Визначено, що важливою передумовою інтегрування фізкультурно-оздоровчої, фізкультурно-спортивної і підприємницької діяльності вважається застосування результатів ретельного осмислення способів, механізмів, форм і методів управління, стратегій і джерел правового й фінансового забезпечення підприємництва, що увиразнює об'єктивну потребу проведення якісної підготовки фахівців із фізичної культури і спорту для підприємництва й актуалізує проблему розвитку в них підприємницької компетентності.

Ключові слова: підприємництво, підприємницька діяльність, галузь фізичної культури і спорту, ринкові відносини.

INTEGRATION OF PHYSICAL AND HEALTH, PHYSICAL AND SPORTS AND ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES

Moldovan Andriy

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine*

Abstract

Introduction. The article considers entrepreneurial activity as satisfaction and further stimulation of consumer needs, and the concept of "Physical Culture" in its health-improving, recreational (restorative) aspects. The importance of integrating physical culture and recreation, physical culture and sports and entrepreneurial activities at the social level to promote the idea and ideals of sports, achievements and achievements in the field of physical culture and sport is revealed.

Material and methods: method of theoretical analysis, synthesis, logical generalization and systematization of scientific works, analytical reviews, documents that legitimize the sports business, analytical understanding of the results of marketing intelligence.

Results. The development of sports entrepreneurship is promoted by the activities of modern mass media, the implementation of international sports relations between different countries, the organization and holding of the Olympic Games, Continental and World Championships. The integration of physical culture and recreation, sports and entrepreneurial types of entrepreneurial activity leads to significant transformations in the content and forms of management of specialists in the Fkis industry.

Conclusions. It is determined that an important prerequisite for the integration of physical culture and recreation, physical culture and sports and entrepreneurial activity is the use of the results of careful understanding of methods, mechanisms, forms and methods of management, strategies and sources of legal and financial support for entrepreneurship, which emphasizes the objective need for high-quality training of specialists in physical culture and sports to entrepreneurship and actualizes the problem of developing their entrepreneurial competence.

Keywords: entrepreneurship, entrepreneurial activity, physical culture and sports, market relations.

Вступ. У сучасних умовах становлення ринкової економіки успішну життєдіяльність фахівців у галузі ФКіС украї складно спланувати, позаяк спортивна кар'єра, з об'єктивних причин, як і продуктивний вік спортсменів, часто буває короткотривалою. Більшості спеціалістам фізкультурно-спортивної галузі доводиться припинити спортивну кар'єру й віднайти іншу соціальну нішу для

самореалізації потенціалу. Водночас, з огляду на нестачу державних коштів для утримання спортивних підприємств, постає потреба у пошуку додаткових джерел фінансування, як-от: підприємницька діяльність, спонсорство, меценатство тощо.

На нашу думку, саме підприємницька діяльність зумовлює прогрес ринкової економіки і соціальної сфери, позаяк малий і

середній бізнес не лише сприяє зменшенню рівня безробіття, а й істотно стимулює працівників до професійного розвитку, підвищення кваліфікації, зумовлюючи розвиток творчих якостей і ініціативності. Це дає змогу забезпечити швидке адаптування підприємств до новітніх запитів і умов науки, що загалом уможлиблює виживання суспільства у кризових ситуаціях під час занепаду економіки.

Відповідно до європейських стандартів, підприємницька діяльність має орієнтуватися на задоволення і подальше стимулювання потреб споживачів. Відтак її завдання полягають у з'ясуванні стану якості й ефективності послуг чи виробництва, що фінансуються підприємцем, якісному зростанні рівня виготовлення товарів, надання послуг і їх споживання з метою задоволення соціальних потреб населення. У зв'язку з цим актуалізується проблема вивчення можливостей інтегрування підприємницької діяльності в царину фізичної культури і спорту.

Матеріал і методи дослідження. Для розв'язання зазначеної проблеми у межах проведеного нами дослідницького пошуку вважаємо доцільним застосувати метод теоретичного аналізу, синтезу, логічного узагальнення й систематизації наукових праць, аналітичних оглядів, документів, які легітимізують спортивний бізнес, аналітичного осмислення результатів маркетингових розвідок.

Результати дослідження та обговорення. Термін «фізична культура» в оздоровчому

рекреаційному (відновлювальному) аспектах, зазвичай, поєднується з поняттям «спорт». Видається правильною позиція, згідно з якою «спорт у великій частині входить до складу фізичної культури. Але спорт у цілому не поглинається поняттям «фізична культура». Під фізичною культурою, як правило, розуміється непрофесійний оздоровчий спорт і його інфраструктура, тобто підготовка і заняття спортсменів-любителів (фізкультурників). У зміст поняття «спорт» часто вкладається той сенс, що це – більшою мірою професійна і комерціалізована діяльність спортсменів і тренерів, тобто спеціально навчених і більш підготовлених людей, ніж фізкультурники» [9].

В Україні фізична культура і спорт розглядаються у соціальному розрізі як конкретна сфера життя суспільства, що охоплює фізкультурно-оздоровчу, навчально-тренувальну, змагальну та інші види діяльності, а також як сфера, що уможлиблює їх успішне функціонування: фінансування, право, управління, розвиток матеріально-технічної бази комунікація, науково-дослідна робота, підготовка і перепідготовка кадрів. З економічної точки зору – це галузь невиробничої сфери, вид суспільно-корисної роботи спрямованої на надання певного виду послуг.

Отже, індустрія фізичної культури – це галузь культури, стержнем якої є гуманістична складова, а її мета полягає у формуванні особистісної культури і фізичного здоров'я кожного індивіда. Спорт трактується як

багатофункціональне явище модернізованої дійсності держави, що має суттєве значення в становленні фізичної і духовної культури нації.

Варто зауважити, що семантику поняття «здоров'я» до недавня тлумачили, переважно, у вузькому біологічному сенсі. Нині його лексичний зміст, відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (World Health Organization) позиціонують як *універсальну здатність людини адаптуватися, незважаючи на негативні впливи зовнішнього середовища чи зміни її психічних станів*. Відтак, осучаснене розуміння здоров'я втілено в науковій категорії «фізіологічно-адаптаційні можливості індивіда», тобто означена лексема поступово набуває економіко-соціального значення, що охоплює більшість площин життєдіяльності людини і суспільства.

Здоров'я нації в єдності його компонентів – біологічного і соціально-економічного є важливою соціо-національною цінністю, а його збереження та розвиток – пріоритетним завданням будь-якого цивілізованого суспільства.

Загальновідомо, що систематичні заняття фізичною культурою, різними видами спорту підвищують працездатність людини у фізичному й інтелектуально-когнітивному аспектах. Водночас зауважимо, що галузь фізичної культури і спорту успішно й динамічно розвивається в країнах, де гармонійно функціонують державна, громадська і приватна форми власності. У цьому контексті варто зауважити, що з-поміж основних

принципів охорони здоров'я в Україні є «поєднання державних гарантій з демонополізацією, заохоченням підприємництва і конкуренції, дотримання прав і свобод громадян, забезпеченням державних гарантій, децентралізацією державного управління, розвитком самоврядування закладів та самостійності працівників охорони здоров'я та ін.» [7, с. 199], що сприяє становленню підприємницької фізкультурно-спортивної діяльності.

В Україні зростає вагомість індустрії фізичної культури і спорту як самодостатньої галузі національної економіки, що слугує потенційно важливим джерелом наповнення бюджету країни.

Спортивне підприємництво – це найпоширеніша форма господарювання в галузі ФКіС, що розвивається у форматі малого або великого спортивного бізнесу. Важливо розуміти, що стан малого бізнесу – є одним із ключових показників соціально-економічного прогресу. До того ж, підприємницька діяльність уможливорює успішну самореалізацію фахівців з фізичної культури і спорту, пов'язану зі застосуванням повною мірою професійних якостей, досвіду і знань, гарантуючи особам із високим рівнем професійних і підприємницьких компетентностей досягнення запланованих успіхів. Важливим показником такого успіху вважаємо створення нових робочих місць.

Малому бізнесу в галузі ФКіС, як і в інших сферах господарювання, притаманні *переваги*, як-от: гнучкість, ефективність, швидке реагування на трансформації кон'юнктури ринку.

Не менш значущими є *проблемні*

аспекти, які пов'язані з недостатністю обізнаності й досвіду фахівців фз фізичної культури і спорту в питаннях виробництва й управління, залучення інвестицій, протидії конкурентам тощо.

Окрім цього, фізкультурно-спортивні послуги забезпечують виявлення й уніфікацію потенційних ресурсів людини, сприяють утворенню соціальних груп, представники яких дбають про зростання рівня духовної й фізичної культури в суспільстві, здоров'я громадян і відшукують можливості для вдосконалення фізичних якостей людського організму, опікуються залученням до фізичної культури та спорту якомога більшою кількістю аматорів і професіоналів. Відтак, закономірним стає зростання кількості фізкультурно-спортивних об'єктів саме приватної форми власності.

Як свідчить аналіз соціально-економічної практики, **суб'єктами підприємницької діяльності** в галузі ФКіС є:

- *спортивні клуби за напрямками і видами спорту* (наприклад, загальноукраїнська мережа панкратіон-клубів, започаткована з ініціативи спортсмена і заслуженого тренера України Ігоря Наконечного, Львівський дорожній фізкультурно-спортивний клуб «Локомотив»);

- *спортивні ліги з футболу, бейсболу і хокею* (у професійному спорті ліги – це закриті соціальні системи, провідною функцією яких є організаційна ефективність, а функціонують вони на основі самофінансування (внески спортивних команд за участь у чемпіонатах, Кубках області, інших

матчах, а також штрафи за порушення регламенту проведення змагань, зокрема, неетичну, некоректну поведінку під час матчу, неявку команди на гру), залучення спонсорських коштів, наприклад, Федерація футболу Львівської області);

- *спортивні асоціації з баскетболу, гольфу і тенісу;*

- *спортивні ради, асоціації, федерації з боксу, в межах яких об'єднуються територіально віддалені команди-фірми;*

- *підприємства із виробництва спортивних товарів, послуг та продукування (оприлюднення) інформації у галузі ФКіС (підприємства, що виготовляють спортивний одяг, взуття, спорядження й атрибутику; спеціалізовані телевізійні канали й радіокомпанії; спортивні друковані видання тощо).*

Паралельно з масовим розвивається **індивідуальне спортивне підприємництво**. Його суб'єктами є окремі підприємці (частими є випадки започаткування власної справи багатьма спортсменами та тренерами, наприклад, Іван Васкан – засновник волейбольного клубу «Буковинка-ДЮСШ-ЧНУ», Ростислав Грінчук – ініціатор відкриття бейсбольного клубу «Буковинські соколи» та ін.); *спортивні агенти* (менеджери), які виконують функцію посередників між роботодавцями і спортсменами, а комісійні, отримані від загальних сум оформлених контрактів спортсменів, є їхнім прибутком. Зазвичай спортивні агенти працюють у відповідних організаціях і осередках.

З-поміж найпоширеніших

різновидів підприємницької діяльності у вітчизняній практиці фізичної культури і спорту виокремлюють такі: організація і проведення спортивно-видовищних заходів; проведення занять і з фізичної культури, і різних видів спорту; організація і проведення навчально-тренувального процесу; надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації; надання освітніх та інформаційно-консультативних послуг; виробництво спортивного одягу та взуття; виробництво спортивного устаткування та інвентарю; підготовка та ремонт спортивного устаткування та інвентарю; оренда фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд; прокат спортивного інвентарю [7, с. 45].

Отже, **об'єктами ринкових відносин** в індустрії ФКіС є організовані форми занять фізичними вправами і спортом, спортивні видовища, програмно-методичні розробки, споруди тощо.

Підприємницька діяльність у галузі ФКіС здійснюється в організаційно-правових формах, як-от: одноосібне володіння, господарське товариство, акціонерне товариство, франшиза. Основними джерелами фінансування слугують дольова участь або кредитування.

Інструментом управління підприємницької одиниці в індустрії ФКіС є бізнес-план [3].

Незалежно від напряму, форми, виду суб'єкта господарювання чи джерел фінансування основні завдання підприємництва в сфері ФКіС як багатофункціональної діяльності, що здійснюється на комерційній основі через

організаційно-правові форми надання фізкультурних, оздоровчих, спортивних послуг, а також застосування нових можливостей у виготовленні фізкультурно-спортивних товарів, зорієнтовані на: оптимізацію попиту споживачів на товари і послуги; сприяння підвищенню морально-етичних і культурних норм суспільства й покращення соціальних умов життєдіяльності людини тощо.

Успішна інтеграція фізкультурно-оздоровчого, фізкультурно-спортивного і підприємницького різновидів діяльності передбачає урахування двох концептуальних позицій:

1) спортивні організації мають виняткове право здійснювати підприємницьку діяльність, одержувати прибуток і забезпечувати однаково рівний доступ громадян до різних ресурсів;

2) усім суб'єктам господарювання надаються рівноправні можливості для застосування наявних природних факторів, закупівлі спортивного устаткування, запровадження новітніх технологій, кредитування, залучення кваліфікованого персоналу.

Створений у такий спосіб «ефект рівнозначного початкового ресурсу (старту)» спонукає фахівців у галузі ФКіС до підприємницької діяльності, а обізнаність кожного з них із достовірними й повноцінними відомостями про ринок послуг сприятиме задоволенню різних потреб споживачів.

Вагомим економічним важелем розвитку підприємництва у сфері ФКіС доцільно розглядати *споживацький попит*, що

конкретизується потребами окремих громадян у спортивних продуктах і послугах як індивідуальних споживачів. Наприклад, аби підвищити рейтинг спортивних змагань та їхню ринкову вартість бажано, щоб якомога більше споживачів скористалися пропонованими послугами чи продукцією (глядачі придбали квитки на змагання, а члени фан-клубу – спортивну атрибутику з клубною символікою, уболівальники увімкнули телевізори для перегляду спортивних трансляцій тощо), активізуючи в такий спосіб зусилля інвесторів, партнерів, рекламодавців.

Підприємцям у галузі ФКіС важливо враховувати, що для успішного провадження власної справи варто, щоб споживачі фізкультурно-спортивних послуг відчували задоволення, що виражається у людини завдяки позитивному настрою, усвідомленому відчутті щодо задоволення потреби, пов'язаної з соціальною адекватністю й приналежності до певної соціальної групи. Таке відчуття у клієнтів можливо викликати, наприклад, надаючи фітнес-послуги як іміджевий продукт, зокрема, тим громадянам, котрі позиціонують власне тіло як дієвий засіб досягнення життєвого успіху.

Потужним чинником для споживачів фітнес-послуг є їхні ціннісні орієнтації й світоглядні переконання щодо власного майбутнього, конкретизовані сподіваннями щодо повноцінного (різнобічного), здорового життя, необтяженої хворобами старості, а також бажанням бачити рідних і

близьких здоровими.

Досвід свідчить, що на попит споживачів у послугах і продукції з ФКіС істотно впливають декілька факторів. По-перше, створення та збереження традицій під час розвитку фізичної культури і спорту. По-друге, новітні тренди та мода щодо занять певними видами спорту та участь у спортивних змаганнях. По-третє, грамотно спланована та цілеспрямована робота відповідних інституцій з метою зростання зацікавленості глядачів і уболівальників у відвідуванні спортивних змагань, а також розвиток рекламних агенств, розповсюдження рекламної продукції.

Отже, підвищення рівня культури уболівальництва, створення фан-клубів спортивних команд є каталізатором успішної динаміки становлення галузі ФКіС. Прикметно, що в розвинених країнах світу таку культуру формують на масштабному рівні, тобто в кожного нового покоління. Зокрема, відвідування спортивних змагань в США, Великій Британії, Німеччині і Франції є приємною і звичною формою дозвілля. Зі свого боку це зумовило виникнення та зміцнення традиції відвідувати змагання з футболу, регбі, крикету, гольфу, тенісу, бадмінтону, сквошу, водного поло, боксу всією родиною.

Найбільш поширеними видами спорту у Швейцарії є велоспорт (їзда на велосипеді), туристські (спортивні) походи (родинні походи в гори), плавання, лижний спорт (катання на лижах), футбол (у країні функціонує 40 футбольних стадіонів, які вміщують до 38 тис. уболівальників), гімнастика, біг,

фітнес, аеробіка [16].

Для інтеграції фізкультурно-оздоровчого, фізкультурно-спортивного і підприємницького видів діяльності важливо на соціальному рівні пропагувати ідеї та ідеали спорту, здобутки і досягнення в галузі ФКіС, спортивні змагання й імена окремих спортсменів – безпосередніх учасників видовищних заходів, адже недаремно у суспільстві викристалізувалася думка про спорт як про предмет національної гордості. З-поміж представників української спортивної еліти такими спортсменами й спортсменками є Віталій і Володимир Клички, Андрій Шевченко, Яна Клочкова, Олег Лісогор та ін.

Розвиток підприємництва у сфері ФКіС пов'язаний із застосуванням *сучасних технологій* і реалізується, ґрунтуючись на істотному поглибленні і розширенні технологічно-функціональної кореляції фізкультурно-спортивної індустрії з іншими підсистемами соціального і економічного поступу суспільства.

Більш широкій інтеграції фізкультурно-оздоровчого, фізкультурно-спортивного і підприємницького видів діяльності сприяє функціонування галузі ФКіС на засадах ринкової економіки, що істотно збільшує кількість джерел її фінансування.

З-поміж об'єктивних передумов трансформації сфери ФКіС в економічний простір, що нині розглядається представниками середнього і великого бізнесу як новітня площина ділових стосунків і потенційний об'єкт для вкладення інвестицій на 15–20 років, варто

виокремити:

- позитивний міжнародний досвід організації і проведення комерційних змагань, а також багаторічне функціонування всесвітньо визнаних комерційних проектів професійного спорту, зокрема, ліг та асоціацій американського футболу, баскетболу, бейсболу, хокею;

- міжнародна динаміка розвитку фітнес-індустрії, яка сформувалася наприкінці 1970-х рр. завдяки масовому захопленню громадянами США аеробікою і шейпингом; зазначений різновид бізнесу є доволі прибутковим і самостійним, успішно функціонуючи понад чотири десятиліття;

- стійкий інтерес вітчизняних суб'єктів господарювання до видатних міжнародних і національних ініціаторів із надання спортивних послуг, виробників товарів та його постійне застосування для реклами власної продукції чи послуг; спортивні змагання міжнародного значення, професійні клуби, спортсмени зі всесвітньо відомими іменами часто слугують ефективними конкуренто-спроможними рекламними носіями;

- прибутковість міжнародних спортивних змагань та їхня вигідна комерціалізація (продукт, котрий можливо успішно реалізовувати);

- функціонування професійних спортивних клубів як комерційних підприємств у різних сферах бізнесу.

Закономірною передумовою розвитку підприємництва у сфері ФКіС вважаємо також прагнення суб'єктів господарювання максимізувати прибуток, щоб не лише відшкодувати витрати

фізкультурно-спортивних організацій, які зростають, а й уможливити підвищення рівня доходів.

Спортивний бізнес обумовлюється низкою факторів ринкової економіки, як-от: система вільного ціноутворення; форми власності; конкуренція; забезпечення права вільного вибору і виробника фізкультурно-спортивних послуг, і споживачів цих послуг; залежність прибутку підприємця від результатів його праці та ситуації на ринку фізкультурно-спортивних послуг [7, с. 47].

Успішне підприємництво в галузі ФКіС передбачає застосування результатів маркетингових досліджень щодо споживацького попиту, пропозицій ринку фізкультурно-спортивних і фізкультурно-оздоровчих послуг, а також встановлення засобів просування відповідної продукції ринку до споживача. Саме на такому підґрунті має вибудовуватися система торгівельно-купівельної взаємодії споживачів і комерційних організацій. Маркетингові дослідження, пов'язані з індустрією спорту, в українській соціології відсутні, однак соціальне замовлення на такі розвідки вже цілком сформувалося.

Становленню спортивного підприємництва сприяє діяльність сучасних засобів масової інформації, реалізація міжнародних спортивних зв'язків різних держав, організація і проведення Олімпійських ігор, чемпіонатів континентів і світу, що зумовлює потребу збільшувати обсяги та удосконалювати виробництво спортивного інвентарю,

одягу, засоби пересування, відповідних продуктів харчування тощо, а також торгівлі спортивними товарами і послугами.

Задля здобуття позитивного іміджу в діловому середовищі й довіри клієнтів і споживачів, бізнес має набути ознак соціально відповідального явища. Реальне втілення соціально відповідального бізнесу сприятиме розвитку і популяризації фізичної культури і спорту, що нині функціонує як повноцінна бізнес-індустрія, в якій активно застосовуються маркетингові й рекламні можливості.

До того ж, в українському суспільстві поступово поширюються ідеї соціально відповідального бізнесу в галузі ФКіС, що стосуються, переважно, професійного спорту.

Водночас залишається потреба у підтримці та збереженні об'єктів державної форми власності, зокрема організацій фізкультурно-оздоровчої та спортивно-тренувальної спрямованості (басейни, спортивні зали, палаци спорту, громадські спортивні організації й товариства, заклади фізкультурної освіти, школи та їх підрозділи).

Це можна аргументувати такими передумовами: суспільно значуща потреба врегулювати розвиток галузі ФКіС на державному рівні, піднесення престижу України у світі, потреба у зміцненні здоров'я громадян та утвердження здорового способу життя тощо.

Інтегрування фізкультурно-оздоровчого, спортивного та підприємницького різновидів підприємницької діяльності зумовлює істотні трансформації в змісті і формах господарювання

фахівців галузі ФКіС, які аргументуються застосуванням дієвих ринкових інструментів (підприємництво, маркетинг, спонсоринг, фандрайзинг, франчайзинг тощо). Прикметно, що саме підприємницька діяльність у галузі ФКіС дає змогу успішно реалізовувати фізкультурно-спортивні послуги в умовах світового ринку, для якої наявні істотні переваги.

Порівняно з іншими видами економічної діяльності, спортивний бізнес має низький рівень матеріаломісткості пропонуванних послуг. Наприклад, амортизаційні відрахування у витратах із виробництва фізкультурно-спортивних послуг становлять 8–41% [1, с. 116]. Це означає, що майбутні підприємці для започаткування власної справи у сфері ФКіС потребують значно меншого початкового капіталу, ніж в інших галузях господарювання.

За результатами інформаційно-аналітичних досліджень С. Іванюти та М. Іванюти, створити фітнес-клуб середнього рівня можливо за наявності стартового капіталу – 3260 тис. доларів США. Термін окупності засобів інвестування – від 18 до 24 місяців, що значно менше, ніж у сферах матеріального виробництва [5, с.116].

Важливою передумовою інтегрування фізкультурно-оздоровчої, фізкультурно-спортивної і підприємницької діяльності вважається застосування результатів ретельного осмислення способів, механізмів, форм і методів управління, стратегій і джерел правового й фінансового

забезпечення підприємництва, що увиразнює об'єктивну потребу здійснення якісної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту до підприємництва й актуалізує проблему розвитку в них підприємницької компетентності. Магістри з ФКіС мають бути генераторами нових (видатних) ідей, мати широкий світогляд і глибокі професійні знання, що проявляються, зокрема, у здатності аналізувати підприємницьку діяльність та її перспективи.

Висновки. У сфері ФКіС підприємництво є багатофункціональною діяльністю, що здійснюється на комерційній основі шляхом застосування різних організаційно-правових форм, яке пов'язується з реалізацією нових можливостей у розробці фізкультурно-спортивних товарів, наданні масових фізкультурних, оздоровчих і спортивних послуг. У такий спосіб увиразнюється публічно-правове значення поняття «підприємницька діяльність у галузі фізичної культури і спорту».

До того ж, утверджується особлива галузь бізнесу – спортивне підприємництво. Воно актуалізує підготовку фахівців, які, по-перше, глибоко обізнані з новітніми досягненнями з біохімії, нейрофізіології, спортивної медицини, біомеханіки, психології й педагогіки спорту, спортивної соціології, спортивного менеджменту та маркетингу, охорони здоров'я, ергономіки; по-друге, вирізняються сформованими вміннями щодо комерціалізації спорту та розвиненими організаторськими здібностями. Тому не тільки

наявність достатньої кількості спортивних об'єктів, споруд, а й насамперед, ініціативна діяльність спеціально підготовлених фахівців, учителів фізичної культури, тренерів із розвиненою психолого-педагогічною і спортивною вправністю, підприємницькими якостями уможливить поліпшення стану трудових ресурсів у суспільстві.

Отже, успіх у наданні масових оздоровчих, фізкультурних і спортивних послуг залежить,

насамперед від готовності фахівців працювати в цій сфері, забезпечуючи ефективну міжособистісну виробничо-споживацьку взаємодію. З одного боку, такі контакти уможливають налагодження і розширення комунікативних зв'язків, а з іншого, – потребують підвищення рівня загальної культури, фахової майстерності та професіоналізму персоналу, поглиблення підприємницького досвіду кожного з суб'єктів господарювання.

Література:

References:

1. Ануфрієва ОЛ, Пальчевська ТГ, Лагоцька ГМ. Підприємницька діяльність: навч. посібник. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2014. 304 с.
2. Варналій З. Конкуренція і підприємництво: монографія. Київ: Знання України, 2015. 463 с.
3. Жолдак ВИ, Зуев ВН. Основы менеджмента спорта. Тюмень: Вектор Бук, 2003.
4. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [Інтернет]. Дата звернення 2016 Січ. 16]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
5. Іванюта СМ, Іванюта ВФ. Підприємництво і бізнес-культура: навч. посібник. Київ: Центр уч. літ-ри, 2007. 288 с.
6. Криштанович СВ. Особливості професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту. Управління в освіті: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (26-27 квітня 2017 р.). Львів, 2017:52–3.
7. Лукашук ВІ. Особливості підприємницької діяльності у сфері спорту. *Український соціум*. 2012;3(42):43–52.
8. Павленко ЮО. Науково-методичне забезпечення підготовки спортсменів в олімпійському спорті. К.: Олімпійська література, 2011. 312 с.
1. Anufrieva OL, Palchevskaya TG, Lagotskaya GM. Entrepreneurial activity: textbook. Ivano-Frankivsk: Lilia-NV, 2014. 304. Ukrainian
2. Varnali Z. Competition and entrepreneurship: monograph. Kiev: Znanie Ukrainy publ., 2015, 463. Ukrainian
3. Zholdak VI, Zuev VN. Fundamentals of sports management. Tyumen: Vector Buk Publ., 2003. Russian
4. The Law of Ukraine "on Physical Culture and Sports" [Internet]. [Accessed 2016 Jan. 16]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>. Ukrainian
5. Ivanyuta SM, Ivanyuta VF. Entrepreneurship and business culture: textbook. Kiev: Center uch. lit-ri, 2007. 288 p. Ukrainian
6. Krishtanovich SV. Features of professional competence of future managers of physical culture and sports. In: Management in education: materials of the VIII International Conference. Nauk. - prakt. conf. 2017 Apr. 26-27. Lviv, 2017: 52-3. Ukrainian
7. Lukashchuk VI. Features of entrepreneurial activity in the field of sports. *Ukrainian socium*. 2012;3(42):43–52. Ukrainian
8. Pavlenko YuO. Scientific and methodological support for the training of athletes in Olympic sports. K: Olimpiyskaya Literatura, 2011, 312 p. Ukrainian

9. Теория физической культуры и спорта. Учебное пособие. Сост. Гелецкий В.М. Красноярск: ИПК СФУ, 2008. 342 с.
10. Approved by College Pelegate Assembly December, 1984-Atlanta, Georgia, Eight Edition, 1992. P. 89.
11. Bacigalupo M, Kampylis P, Punie Y, Van den Brande G. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework. Publication Office of the European Union. 2016; EUR 27939 EN. DOI:10.2791/593884
12. Druker P. Innovation and entrepreneurship: Practice and principles (Perennial Library ed.) Ney York: Harper & Row. (Original work published 1985). 288 p.
13. Jekauc D, Reimers AK, Wagner MO, Woll A. Physical activity in sports club of children and adolescents in Germany: results from a nationwide representative survey. *Journal of Public Health*. 2013; 21:505–513.
14. Klein M, Fröhlich M, Emrich E. Sozialstatus, Sportpartizipation und sportmotorische Leistungsfähigkeit. *Sport und Gesellschaft*. 2011; 8:54–79.
15. Madella A, Tokarsky W, Karen P, Carsten F. Higher education in sport in Europe: from labor market demand to training supply. 2008. 190 p.
16. Urban B. Entrepreneurial cognitions: Linking willingness and ability expert scripts to selfefficacy and new venture creation decisions. *SA Journal of Industrial Psychology*. 2008;34(3):22–28.
17. Vom sport wissen schaftlichen Studium ins Berufsleben. Available from: [https:// www.baspo.admin.ch/de/dokumentation/publikationen/sportwissenschaftliches-studium-berufsleben.html](https://www.baspo.admin.ch/de/dokumentation/publikationen/sportwissenschaftliches-studium-berufsleben.html).
9. The theory of physical culture and sports. Textbook. Ed. Geletsky V.M. Krasnoyarsk: IPK SFU, 2008. 342 p. Russian
10. Approved by College Pelegate Assembly December, 1984-Atlanta, Georgia, Eight Edition, 1992. P. 89.
11. Bacigalupo M, Kampylis P, Punie Y, Van den Brande G. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework. Publication Office of the European Union. 2016;EUR27939 EN. DOI:10.2791/593884
12. Druker P. Innovation and entrepreneurship: Practice and principles (Perennial Library ed.) Ney York: Harper & Row. (Original work published 1985). 288 p.
13. Jekauc D, Reimers AK, Wagner MO, Woll A. Physical activity in sports club of children and adolescents in Germany: results from a nationwide representative survey. *Journal of Public Health*. 2013; 21:505–513.
14. Klein M, Fröhlich M, Emrich E. Sozialstatus, Sportpartizipation und sportmotorische Leistungsfähigkeit. *Sport und Gesellschaft*. 2011; 8:54–79.
15. Madella A, Tokarsky W, Karen P, Carsten F. Higher education in sport in Europe: from labor market demand to training supply. 2008. 190 p.
16. Urban B. Entrepreneurial cognitions: Linking willingness and ability expert scripts to selfefficacy and new venture creation decisions. *SA Journal of Industrial Psychology*. 2008;34(3):22–28.
17. Vom sport wissen schaftlichen Studium ins Berufsleben. Available from: [https:// www.baspo.admin.ch/de/dokumentation/publikationen/sportwissenschaftliches-studium-berufsleben.html](https://www.baspo.admin.ch/de/dokumentation/publikationen/sportwissenschaftliches-studium-berufsleben.html).

Інформація про автора:

МОЛДОВАН Андрій Дмитрович

заступник декана з навчально-організаційної роботи

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

ORCID: 0000-0003-2992-8868

E-mail: a.moldovan@chnu.edu.ua

Стаття надійшла 5 жовтня 2020 року

Молдован А. Інтеграція фізкультурно-оздоровчого, фізкультурно-спортивного та підприємницького видів діяльності. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2020; 2(4):102-113. DOI:10.28925/2664-2069.2020.2.9